

Kis teste hangtalan

2009 május 09. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Móser Zoltán fantasztikus cikksorozata a régmúlt idők, az elfelejtett Magyarország kincseit mutatja meg nekünk ebben a párját ritkító sorozatban, mely a Magyar Nemzet hétvégi magazinjának volt elengedhetetlen tartozéka. Utazzon velünk, ismerjük meg együtt Magyarországot egy kicsit másképpen.

Móser Zoltán, mno.hu

A Dunántúli vármegyék című vastag könyv a negyvenes években jelent meg. Ez volt gyermekkorom egyik kedvenc könyve. Majdnem mindig annál a rajznál nyílt ki, amely alatt ez állt: Kőkori élet a lengyeli térségen. Kés neolitikus m?vel?désünk (Kr. e. 4000–3800) egyik ága a tiszai, a másik a lengyeli kultúra volt. Azért néztem ámulva ezt a rajtot, mert Lengyel térségünk néhány kilométerre feküdt, s ebből a könyvből tudtam meg, hogy itt, ahol élek, sok ezer évvel ezelőt is volt élet.

Ez jutott eszembe a visegrádi Salamon-toronyban lévő kiállításon, amikor a lengyeli kultúrához tartozó, nem egészen 10 centiméteres kis bálványt fényképeztem. Gróh Dániel, a múzeum régésze találta meg a vízlépcső építése során végzett leletmentés ásatáskor a város határában, Lepencén. A lelet egyedülálló, ugyanis ebből a korszakból a „sarlós istenen” kívül nem ismerünk férfiábrázolást.

„Amikor még a Dunakanyarban és környékén csak időslegesen telepedett meg ember (körülbelül Kr. e. 4000-ig), elsősorban a táj természeti adottságai vonzották – írja Gróh Dániel. – Az akkori népesség házait nem alapozta, agyaggal letapasztott, vesszőfonatos házakat állított a nagyjából elplanírozott felszínre, és ezt a szárnyékszerű épületet fedte le. Ismerték a rezet, eszközöket és ékszereket készítettek a könnyen megmunkálható fémbe. Csontkapáikkal földet m?veltek. Durva, bütykös díszes agyagedényeket készítettek, ezeket furcsa, füles, kúpos fedőkkel fedték le. A nagyobb fazekakban, bödönökben gabonát tartottak. Halászhálóikat agyagnehezékekkel látták el. A Duna árterének szélén, a mai Lepencén feltárt ház egyik sarkában gondosan elhelyezett szöv?széknehezékek feküdtek egy csomóban. Természetesen állatokat is tartottak, elsősorban juhot és kecskét. Elkerült egy agyagcsörgő, melynek hangjával táncukat kísérhették, esetleg a gonosz szellemek elijesztésére használták. Jelenleg a Kárpát-medence emlékanyagában is egyedülálló lelet egy férfit ábrázoló agyagszobrocska, úgynevezett idol. Az egyértelműen a szexualitást hangsúlyozó alkotás értelmezése igen nehéz. Általában nőket ábrázoló idoloikat ismerünk: ezeket a termékenységvarázslás eszközeinek, istennőinek gondoljuk. Lehet, hogy a gazdasági életben egyre növekszik a férfiak szerepe, ezért kerül előtérbe férfiábrázolás.”

A választ az nehezíti, hogy eddig még nem került elő olyan lelet, amely hozzásegítené a további kulturális összefüggések földerítéséhez. Másrészt pedig elég keveset tudunk e kor hitvilágáról és m?vészetéről. „Az újkőkori embere sokkal fejlettebb körülmények között élt, mint kőkori elődei – írja ezzel kapcsolatban László Gyula. – Azok csak a természetben él?sködtek, s annak kiszolgáltatottjai voltak, míg ezek már termelnek, és nagyobb biztonságban élnek. Várható lenne, hogy m?vészetük is fejlettebb legyen, mint vadász elődeiké. Ezzel szemben ott eleven, csodás állatábrázolásokat látunk, emitt meg zezugvonalakat, köröket, szögeket stb., csupa egyszerű mértani dísz, s az emberi testre éppen csak emlékeztető bálványocskákat. Hogyan lehetséges ez? Kétségtelen, hogy az újkőkori m?vészete megjelenésében számunkra sokkalta kezdetlegesebb, mint a barlangi m?vészet, de mondanivalójában mélyebb, mert amaz a földhöz tapad, emez meg kozmikus jelképekkel a világmindenség megértése felé tapogatózik.”

Erre példa ez a rejtélyes kis agyagszobrocska is. De rejtély az a ház, és annak lakója is, akit ismerni szeretnénk. Vajon egyedül élt-e, s ha igen, mit tudott, mire volt képes? Kapunk-e valaha választ ettől a nevenincs kis idoltól?

Ajánló
